

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Győr, Háromszék, Marostorda, Tordaaranyos-és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű újsága

Előfizetési ár: egész évre 10 K, félére 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Csejes szám 16 fillér. Hirdetés el. díj: c. és szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELVÉLŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Fosszút-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta lakarekpenztári csekk- és káringszámla 10489.sz.

Gazdasági háziipar.

[—gh]. A földművelésügyi miniszter falusi kisgazdák és mezőgazdasági munkások részére a téli hónapokban rendezni szokott háziipari tanfolyamokat az ország minden részében rendezesíteni kívánja.

A tanfolyamok megtartása iránt az idén a miniszter korábban obajt intézkedni, hogy a nyersanyag kellő időben beszerezhető legyen.

A tanfolyamok rendezése tárgyában a kérelmeket **július 1-éig** kell beadni a miniszteri kirendeltségekhez a földművelésügyi miniszterükhöz intézve.

Obajtandó volna, hogy az így készülő háziipari cikkek megfelelő értékesítést is nyerjenek s ezáltal a falusi kisgazdák és mezőgazdasági munkások *tényleg* kereselforráshoz jussanak. Ezt azonban csakis a tanfolyamok rendezésével egyidejűleg alakítandó helyi szövetkezetek útján véljük elérhetőnek.

Mert — az eddigi tapasztalatok szerint — hiába van meg több helyen a tudomány, ha azt apró pénzre felváltani mód és alkalom nincs.

Inkább *kevésbé* tanfolyamot és **több értékesítést** szeretnénk látni a Székelyföldön.

Itt ugyanis volna elég értékesítésre alkalmas háziipari készítmény is, csak az nincs, aki készpénzért összeszedje és elszállítsa oda, ahol azokat megveszik.

Minden székelyföldi vármegye központján létesíteni kellene egy-egy beváltó állomást bazar-

szerű telepet. Így aztán volna értelme a tanfolyamok rendezésének.

Addig azonban *maga a nép*, melynek talpra állításáért az állam évről-évre jelentékeny adózatokat hoz, — nem sok hasznát látja e tudományának.

Olyan meddő törekvés az eddigi rendszer, mint a kősziklára elvetelt mag után való termés-várás.

Vajha illetékes helyre jutna kiáltó szavunk, melyet a székely nép szeretete hoz ide, a nyilvánosság felé!

Vajha úgy megértenék (ott, ahol a jó, helyes utat akarják megtalálni a nép itthon tartására), mint ahogyan mi látjuk és számtalanszor hangoztattuk immár — minden eredmény nélkül! ..

Nem is olyan nagy dolgokról van szó. Mindössze 50—60 ezer korona államkölcsön kellene egy-egy vármegyei székely háziipari bazar létesítésére. Ez a pénz pedig a helyi érdekeltég jóállása mellett, mint kamatmentes államkölcsön — ugy szerepelhetne és a bevásároló árukból (pénz vagy áru) mindenkor meg volna. Idővel aztán még az államnak is visszatérülhetne a kölcsönkép e célra fordított segély-összege.

Apró cseprő, alamiznaszerű akcióval e téren eredményt elérni — nem lehet. Az említett — aránylag csekély — összeggel azonban vármegyénként, *véglegesen* rendeződnek a kisgazdák és mezőgazdasági munkások téli foglalkoztatásának igen fontos ügye.

Ajánjuk e szerény, de alapos meggyőzőlésünk szerint — feltétlenül célravezető javaslatunk sürgős kivitelét *Ghyllány* Imre báró földművelésügyi miniszter ur jóakaratu figyelmébe.

Ha jót, maradandót és célravezetőt obajt teremteni, amelyért falusi kisgazdák, mezőgazdasági munkások, sőt a munkaidő gazdák is örökre hálasak lesznek, akkor a Székelyföld valamelyik vármegyéjének központján — a háziipari készítményeket készpénzzel beváltó első bazar haladéktalanul felállítatja...

Nagykörös vagon-számba szállítja a salátát és ugorkát s naponta 10 ezer koronát folytat be a nép kezébe. Székelyföldről is lehetne favillát, gereblyét, seprőt, jármót, szekér a kátrészeket, szőftest, pokrócot, törül-

Emlékeimből.

Irta: **lengyelföldi Edró Orbán Ottó.**

Nagy Mohamed török szultán idejében Törökországban még nem voltak szakértő bányászok. A szultán tehát Magyarország királyához fordult és arra kérte, hogy országából 12 szakértő bányászt engedjen át az ő szolgálatába.

Uralkodánk e kérest teljesítendő, felszólították a Selmezbányán végzett ifjakat önkéntes jelentkezésre és tényleg 12 ifju jelentkezett, akik között ott volt *Knechtel* János is.

A bányász-ifjak kimentek Törökországba s ott a kincstári bányákat művelés alá vették.

Az összes közül *Knechtel* János vált be a legjobban s így a szultán kegyelje és rövidesen ott a kincstári bányák főigazgatója lett. Mint ilyen is hivatását fényesen betöltötte s csakhamar dúsgazdag ember vált belőle.

Majd házasságra lépett Konstantinápolyban egy ősrégi görög kath. li-

közöket s más egyeket ugyanígy szállítani, csak alkalmat és módot adjunk reá.

Vajha, meghallgatásra talál-nánk! Rögtön szünne a kívándorlás, itt maradna a székely!

Iskola és Élet.

Még néhány nappal a gyermeksereg háta mögött bezárulnak az iskola kapui. A gyermekek boldog örömmel szélednek el. A tanerők is megkezdik munkálkodásuk után a pihenőt. A szülők azonban gondokba merülve kezdenek tanakodni azon életbe vágó fontos kérdés felett, hogy gyermekeik jövőjét melyik uton is biztosíthatják legjobban.

Mert hogy minden szülő igyekszik arra, hogy gyermekeinek jövőjét lehető legkedvezőbben biztosítsa, az valami természetes.

Az életpályák mindenikének megvan ugyan a maga hátránya, de az

kus nemes család egyetlen lányával: *Foreszti* Máriával, aki szintén többszörös milliomos volt. Konstantinápoly európai városrészben (Pérzban) 16 értékes házat, terméztelen ékszer és készpénz vagyont vallhatott magáénak.

Knechtel János és *Foreszti* Mária házasságából egyetlen leánygyermek származott: *Eugénia*.

Mikor a leányka már 12 éves volt, *Knechtel* magas hivataláról lemondott és visszavonult a magán életbe. Ekkor elfogta a honvágy. Feleségét, kinek szülői már nem éltek, igyekezett reá birni, hogy Konstantinápolyban mindent adjanak el és mindnyájan jöjjenek Magyarországra lakni.

Hiába volt a férj igyekezete, az asszony makacsul ellenállott. Nem akarta elhagyni szülőföldjét: Törökországot.

Ekkor a honvágytól gyötört férj cselhez folyamodott. Kibérelt egy hajót s azt utazásra készen, a legnagyobb kényelemmel berendezte.

Egyik vasárnap délután feleségé-

egyén elsősorban is csak a maga pályájának a terheit érezvén, abban a hitben él, hogy azon a másik pályán, amelyet ő nem ismer, sokkal könnyebb a boldogulás s innen van az, hogy csaknem minden szülő a gyermekét más pályára törekszik nevelni és hogy ez jobban sikerüljön, a saját pályájának jó oldalait egyenesen elhallgatja, leszólja.

Magában senki sem kívánja felismerni a hibát, hanem a baj okát mindig a személyen kívüli dolgokban keresi. Pedig nyilvánvaló, hogy ha az egyén hétköznapiasságán felülemelkedve, beismerné és megszüntetni igyekezne a saját hibáját: a társadalom letöröttjének, szerencsétlenségeinek száma a minimumra redukálható.

Ha az emberiség hivatását szeretni, becsülni tudná, ha azért lelkesülne, nem kellene a földművesnek vándorbottal kezében kivándorolni, az iparosnak hivatalsszolgái és más eféle állások után futkosnia, a végzett földbirtokosoknak a hivatali és politikai pályák után törtetniök, hanem mindenki meglelné boldogulását ott, azon a helyen, ahol állani hivatott.

Ma ugyanis a nemzet legnagyobb nyomorusága abból származik, hogy az arra hivatottak helyett, minden pályát mások töltnek be. A pályatevésztettek száma óriási. A szabad verseny szabadossággá fajult. Származik továbbá abból, hogy az irigység tetőpontjára hágott mindenkinek a lelkében és az szinte kényszeríti a földművest, iparost, hogy sorsával elégedetlenkedve, a szesz italok

nek azt mondotta, hogy leányával sétálni megy. Ez ürügy alatt lakásáról eltávozott és a kikötőben várakozó hajóval Magyarországra haza vitorlázott.

Leányát Kassán a leánynevelő-intézetben elhelyezte. Két évre a tandíjat és ellátási költségeket kifizette s ruházatról is gondoskodott.

Ezután, vissza indult Törökországba azzal a feltett szándékkal, hogy feleségét majd így könnyebb lesz tervének megnyernie, hogy költözzenek az ő hazájába. Azt remélte, hogy a szülői érzelmek vonzani fogják s ha másért nem, egyetlen leányáért megmozdul az édes anya szíve s akkor ő lesz a győztes.

Azonban itt is betelt a közmondás, hogy: ember tervez, Isten végez...

Knechtel János visszatért bérelt hajójára és Törökország felé vette útját. Utközben nagy vihar támadt, mely hajóstól együtt a tenger hullámaiba temette. Nyomtalánul eltűnt.

Knechtelné Foreszti Mária kétségbeesetten nyomozott eltűnt férje és leánya után. Nagy jutalmakat tűzött ki, de kutatásai eredménytelenek maradtak. A mélységes titok örökre titok lett előtte. Hiszen azt a tenger hullámai között eltűnt férje őrizte, aki mélységes honfiúi szeretetének ily tragikus módon esett áldozatául

(Folytatása köv.)

mámorító hatásában keressen enyhülést azon fájdalmaira, amely fájdalmak nem valódi fájdalmak, hanem csupán abból erednek, hogy nincsenek kellően felvértezve az élet küzdelmeire.

A földbirtokosok a gazdálkodás művészetét nem ismerve, jövedelmet elérni képtelenek s a helyett, hogy megtanulnák közeleiségeiket, hivatásukat és e révén emelnék jövedelmüket a mások szemébe igyekeznek port hinteni, a fényűzés minél nagyobb foku kifejtése által; nem gondolva arra, hogy a jövedelmen felüli költekezés végső akkordjaként portájukon előbb utóbb megperdül a dob és felhangzik a szomorú szó: „Ki ad többet érte!”

Alakítanak aztán bankokat is az emberek, annak igazgatóságába, felügyelő bizottságába beválasztják a helyi nagyságokat, tekintet nélkül arra: vajjon azok a bankügyekhez kevésbé értenek-e, mint a borjú a harangöntéshez.

Magyarországon talán csaknem annyi bankigazgatósági és felügyelő-bizottsági tag van, mint ahány csillagból áll az égboltot átölelő tejút csillagzata, de azoknak a száma, aki direkt arra a pályára nekedett, alig haladja felül a göncölszeker csillagszámát.

Ennek aztán természetesen következménye az, hogy az adósok százai vannak is elvesztik, mihelyt nemzetközi surlódások állanak elő, amint azt napjainkban bizony igen szomorúan tapasztalhatjuk.

Ha ennek a szomorú dolgoknak az okát keressük, arra a meggyőződésre jutunk, hogy biz ezt a jogászai mindenre képesítés és a rossz iskolai rendszernek kell tulajdonítanunk.

Hogy a jogvégzettség minden elgondolható pályára képesít, igen szomorú dolog, de vele czuttal bővebben nem foglalkozom, majd adandó alkalommal térek ki rá, hanem ahelyett az iskolai rendszer hibáinak kimutatását kívánom fejtegetés tárgyává tenni.

Sietek félreértések elkerülése végett hangsúlyozni, hogy amidőn azt mondom, mikép az iskola rossz, az az a tanítói és tanári kart, mint a nemzet legdicsőbb foglalkozásu társadalmi osztályát bántani annál inkább nem akarom, mert ők, akik lelkiismeretesen a legjobbat akarják, nem okai, hanem csak szintén szenvedői a mai rendszernek.

Nem a tanerők, hanem maga a tanügyi rendszer a rossz; rossz pedig első sorban azért, mert nem hozzáértő szakemberek, hanem tulnyomóan jogászok vezetnek és irányítják; másodsorban pedig, mert az elavult formák levetkőzésére nem is törekednek.

Nem vagyok Isten tagadó, a valóságot szeretem, mindazáltal kijelentem, hogy a mai iskolai nevelés egyik főhibája az, hogy az iskolák zöme ma is a felekezettek kezén van s hogy e miatt a tanítási idő oroszlánrészét a vallásitanításra fordítják anélkül, hogy egy érettségit

tett ifjuról fel lenne tehető az, hogy a vallását tényleg ismeri.

Az emberi szenvedély legvadabb és legállatiasabb megnyilatkozásait: az első testvérgyilkosság történetét a fogékony gyermek-lélek elé tartják, megtanítják Jákob ravasz fondorlatait, hogy az mikép csalja meg anyja Rákhel tanácsára édesatyját Izsákot és mikép kaparintja magának az Ezaunak, testvérbátyjának járó atyai áldást, — megtanítják, hogy miként adják el rut irigység-ből Izrael fiai Józsefet a testvércsükket, de nem tanítják meg azt, hogy ki az Isten, hogy mi az emberbaráti költekezés és szeretet.

Egyébként pedig az iskola ma nem az életnek nevel, az élet-küzdelmekre egyáltalán nem képesít.

Felületesen megtanulnak a gyerekek sok mindent, de *alaposan semmit*. Maholnap az elemi iskolában gyökvonást és más magasabb matematikai műveleteket tanítanak, de hogy miféle jelentősége van az 1, 2, 3, 4 nek, hogy miért egyik 3, másik 4 és hogy 5-ször 6, miért 30, azt bizonyosan nem tanulja meg egyik sem.

Hibája aztán az iskolának ma az is, hogy az a földművelés, ipar és kereskedelem iránti vágy helyett, csak a magasabb tudományokat igénylő életpályák iránti szeretetet neveli ki.

A középiskolák pedig nem annyira a reális életre, mint inkább a könyvelői költekezésre és urhatnám-ságra nevelnek.

Nemzetj szerencsétlenségünket, rohamos elszegényedésünket megszüntetni pedig másként, mint egy újabb és erősebb nemzedék nevelése által, egyáltalán nem lehet.

Erre tekintettel, szükséges lenne a mai iskolai rendszer gyökeres megváltoztatása úgy, hogy az elemi iskola 6 helyett 8-ra, a középiskola pedig 8 helyett 6 osztályra volna emelendő, illetve apasztandó.

Az első és második elemi az írás-olvasás, a harmadik és negyedik pedig a számolás alapos tanítására lenne hivatott, míg a 4 felsőbb osztály falukon a földművelés, városokban az ipar és kereskedelem tárgyainak és ezeken felül az általános tárgyaknak elsajátítására lenne rendelve.

A 8 osztályos elemi iskolát végzett gyermeknek aztán arra az ismétlődő iskolára, amelyben úgy sem tanul, — szüksége nem volna s az ily végzettségű gyermek bizonynyal jobb anyag lenne a középiskolában is, sőt nyilván képesebb lenne a középiskola tananyagát is megtanulni, mint ahogy képes ma a 4 elemi után gimnáziumba kényszerített tanuló.

A nyolc osztályos elemi oktatás igen sok üdvös eredményt biztosítana, de feltétlen okozná azt, hogy az a gyermek a reál életpályákat megszeretné s a földművelés, ipar és kereskedelem nem csak a selejtes anyagot kapná mint ma, hanem olyanokat, akik hivatásukat becsülni, szeretni tudnák és azt betölteni képesek is volnának.

Puskás Lajos.

Pénzosztás volt...

Igen, pénzosztás! Ez a csoda is megtörtént az elmúlt hét végén és pedig — Székelyudvarhelyen.

A fenyédi közbirtokosság árvátfalvi II. r. erdőeladásának harmadik részletét osztották szét az arra jogosult birtokosok között — özv. Bodroginé vendéglőjében. Nem a község házában vagy az adóhivatalnál, hanem — a vendéglőben...

Csikó Dénes fenyédi községi pénztárnok osztogatta a pénzt az előírás szerint. E közben aztán a 300 korona mellé még egy 0-át gondolt és 3 drb száz helyett, 3 drb ezres bankot adott Kósza József nyug. járásörmester, igény jogosultnak, a ki apénzzel tovább állott.

A tévedésre csakhamar rájöttek és bizony iszonyu ijedelem támadt. Kocsin és gyalog száguldoztak jobbra-balra kora délelőttől egészen délután háromnegyed kettőig, mikor aztán a székelyudvarhelyi postahivatalajtója előtt: Gálffy István fenyédi körjegyző reá talált Kósza járásörmesterre, aki addig — állítása szerint — meg sem nézte a kapott pénzt...

Nagy volt az öröm az elveszettek hitt összeg ilyen feltalálásán s azután ismét folyt a pénzosztás, míg a 16,000 koronából az arra jogosultak a részüket kikapták.

Végtelen szomorúsággal tölt el bennünket az ilyen pénzosztás, mely az *ősi jogokat* így elköttya-vetyéli.

Vajjon nem lehetett volna abból a 72 ezer K erdőeladási összegből egy közbirtokossági bankot létesíteni? Olyan bankot, melyből a község népe kölcsönös szükségletét fedezvén a részjogosultak állandóan évi osztalékban részesedhettek volna?!

De hát sziv, önzetlen népszerűtet kell az ilyesmihez. Ma pedig e féltérről — sajnos — hiába elmélkedünk...

„Rossz viágot élünk, Rossz csillagok járnak...”
Bárcsak végre felébredne, Öntudata vissza térne
A székelynek, a magyarnak...

Iparosok mozgalmá.

Néhány napig Budapesten való tartózkodásom ideje alatt a Magyar Védő-Egyesület központi évi közgyűlése alkalmával a kereskedő és iparos világ körében olyan jelenségeket tapasztaltam, melyek szomorú tünetei az ország közgazdasági viszonyainak s a melyek különösen a hazai iparosok feljajdulásában jutottak kifejezésre.

Az Ipartestületek Országos Szövetsége tavaszi közgyűlésén a magyar iparosok elkeseredett hangon adták kifejezést abbéli béktelenségöknek, hogy az Országos Szövetség vezető emberei majdnem mit sem törődnek a vámközösség lejártának határidejével. Hasonló felszólalások történtek az Országos Kereskedelmi Egyesület közgyűlésén is.

Az általános panasz az, hogy a vámközösségben a magyar hazai iparosok az osztrák verseny nyomását semmiféle iparpártolási akció mellett sem tudják kibírni. Az utóbbi 10 évi kínos vergődés után a magyar iparosok legjobban érzik a kereskedelem hanyatlását s a hazai ipar pusztulását, oly annyira, hogy újabb szerződés esetén, a magyar iparosok előtt a pusztulás, vagy a kivándorlás utja áll.

Ilyen a hangulat a hazai iparosok körében s így tör ki erővel a békétlenség, követelve az Országos Ipar Szövetségektől, hogy az 1915. év lejártával Magyarország önálló vámterületének berendezésére tegyék meg a szükséges előkészületeket.

A Magyar Védő-Egyesület közgyűlésén szintén felvetődött az önálló vámterület kérdése. Különösen a Textil ipar körül észlelt meggyengült üzem és a kereskedelem hitelműveleti kérdésében erősen hangsúlyozva, hogy az iparvédelmi akció lelkes szövegei mindhiába való törekvések, ha a hazai ipar országos érdekektől nem kapja meg a maga megérdemelt nemzetgazdasági támogatását és védelmét.

A most szerzett egyéni tapasztalatok alapján jogosnak és méltányosnak találok a magyar hazai iparosok mozgalmát s csak dicsérendő lenne, ha a hazai kereskedők vállvetve kezdet fogynának és egyesült erővel támogatnák az iparosok törekvését, hogy országos mozgalmukkal a törvényhozás faktorait is tevékenységre bírják az önálló vámterület berendezése érdekében.

(Torda) **Harmath Domokos.**

Rápolti újabb sikere.

Megnyerte a Ferenczi díjat.

Budapest, 1914. jun. 9.

A kultuszminiszterium által az első magyar szobrászművész *Ferenczi István* emlékére létesített szobrászművészi kétezernyi állami díjat ma a Képzőművészeti Tanács egyhangulag *Rápolti Lajosnak*, a székelyudvarhelyi kiváló székely szobrászművésznek ítélte oda.

A *Ferenczi István* díjért, amely a múlt évben nem került kiosztásra, többen pályáztak, mert ennél a díjnál az erkölcsi siker sokkal nagyobb, az aránylag csekély állami jutalomnál. És érdekes, hogy még egy szobrászművelet keltett feltűnést s annak is az alkotója székely ember, a csiki *Bálint János*.

Rápolti egy természetes nagyságú női akttal szerepelt, azonkívül a márványból faragott másfélszeres nagyságú *Michel Angelo* fejjel, amely nemsokára Olaszországban kerül leleplezésre. Ezekon kívül még több újabb alkotása, amelyeket sok volna ezuttal mind felemlíteni.

A zsűri, amelyben ott voltak: *Forster báró* és *Berzeviczy titkos*

tanácsosok továbbá *Benczur Gyula*, *Stróbl Alajos*, *Ligeti Miklós*, *Teles Ede*, *Róna József* és még többen a legkiválóbb művészek közül, összesen huszonnégyen.

Délelőtt tíz órakor jöttek össze s késő délutánig maradtak az Epreskertben, ahol a művészek műtermében megtekintették a díjra pályázó szobrászok munkáit.

Sok érdeklődő várta az eredményt, hiszen minden művésznek vannak jóbarátai, kartársai...

... A pályázó művészek a döntés ideje alatt nem tartózkodnak ott s így mikor délután *Rápolti* bement az Epreskertbe, a festő Akadémia növendékei nagy éljenzéssel fogadták. Hamar szótment a hír.

Egyhangú határozattal nyerte el Rápolti a Ferenczi István szobrászművészi díjat s bizonyára sokaknak megdöbben a szíve erre az újabb hírre; azoknak, akik emlékeznek, hogy ez a kiváló szobrászművész a székelyudvarhelyi kőfaragó iskolában kezdte meg pályafutását. **H. I.**

Polgári katonák.

A homoródszentpáli ifjuság ünnepe.

Ha egy község ifjuságának lelkiületét megihletti a haladás szelleme, sűrűen omlanak alá a régi maradiságok bástyái s gyorsabban, mint az ember gondolhatja, épülnek a régi romokon az új élet erősségei. Homoródszentpál községben az egyetértés és testvéri szeretet áldásos gyümölcseiből, a fennálló szociális intézményekből kiáradó szünet nélküli intelem tartja-e fogva az emberek szellem-világát, vagy a már megteremtett iskola láthatatlan ereje köli az emberi társaság kévecsomóját, — mindegy bármilyen — de a fejlődés ígérete egy más népet varázsolt, olyant, minőt a vármegyében nem igen sok helyen találhatunk fel.

Megszoktuk az öregek egyakaratu törekvését szemlélni annyira hogy ma már szinte várva várjuk, mikor pattan újra ki embriójából egy-egy eleven gondolat megtestesítése s ime, a község fiatalsága az öreg, őszülő nagyapáknak, apáknak nap-sütötte, barna arcu ivadékai f. hó 7 én bemutatták, hogy méltók akarnak és tudnak is lenni a szülők erős akaratához, valódi társadalmi életet teremtő tevékenységéhez. Egy egészséges társadalmi rend vérkeringése van e községi népéletben. Munka minden oldalon, a kis gyermektől a sir szélén ballagó öreg rendig. Jövő, jelen, múlt; tervezés, aktivitás, következetesség; ábránd, realitás és bölcsesség egymásba kapcsolódottan szövi szilárd alépítést a falu jövőjének s diadalát a komoly munkának.

Ünnep volt újra Szentpálon. Nagy ünnep volt. Zárt sorokban, nemzeti zászló alatt menetelő fegyveres fiatalság mutatta be a nagy számban

összejövő közönségnek, hogy milyennek kell lennie a székely községek fiatalságának és milyen is tud lenni. A múlt vasárnap tartotta a községi ifjusági lövészcsapat első évfolyamának záró löversenyét.

Milyen is volt ez az ünnep? Láttunk fegyvermező fiatal legénycsoportot a duhajkodók helyett; láttunk engedelmes fiatalságot a rakoncátlanok, dacoskodók helyett; láttunk vasárnap délután színjózan embereket a más helyeken részegeskedők helyett; láttunk alázatos, ildomos magaviseletű legénységet a fenhéjazók helyett és láttunk erős, edzett, bátor, erősakaratu ifjuságot a puha, gyáva, gyöngye jelleműek helyett. Hát egy ilyen eleven képnek szemlélése nem ünnepszámba megy-e nekünk? Pedig ez csak a kerete az ünnepélynek.

Délután 2 órára járt az idő, mikor a község ifjuságából toborzott 50 főből álló lövész-csapat a nemzeti zászlóval szabályos meneteléssel, kiérve a község és vidéke intelligens közönségétől, a beállított lötérré indult. Megérkezés után kezdetét vette a 300 lépés távolnyi helyről a céllovó verseny.

Bievel Károly honvédhadnagy szólitására számosan léptek elő a csapat tagjai s 10—10 másodpercnyi időközrel dörgették fegyvereiket az alig látható céltáblára. Mintegy óráig tartott zavartalanul a verseny, mikor az előtörő zivatar miatt félbe kellett szakítani a munkát.

Közben odaérkezett csurgó esőben a szentmártoni lövészcsapat is, mely a napokban szerveztetett.

Feltűnt a lövésben egy 15 éves fiucska: *Demény Dénes*, ki alig képes a tölténytárt fegyverébe tolni, de azért oly nyugodtan kezeli fegyverét és oly biztosra lö, mintha kiképzett céllovó katona volna.

Löverseny befejeztével egy a csapat, mint a közönség visszavonult a községbe, hol a zászlóalj-parancsnok és a vármegyei lövészbizottság ott lévő tagja, megállapították a verseny eredményét.

Találatok aránya a legjobb 40 százalék, közép 24 százalék. Egyetlen egy kivétellel minden egyes versenyző 5 lövésből elért 1—2 találatot, ami tekintettel a folyton zugó szélre, igen kedvező eredmény.

Ezalatt a csapatok arcvonalba sorakoztak a Népház udvarán, hol *Szabady Tivadar* főszolgabíró *Ugron János* főispán biz. elnök nevében üdvözölte a fiatalságot s átadta a jutalom díjakat a zászlóalj-parancsnokság által kiküldött s a kiképzést vezető *Bievel* hadnagynak, ki az ezüst és bronz érmeket feltűzte a győztesek mellé.

Kitüntetést nyertek: *Kolozsi István* 40 százalék találatért ezüst érmet és dicséret okmányt, *Szabó Domokos* 34 százalék találatért ezüst érmet és oklevelet, *Gábor Lajos* 30 százalék találatért bronzérmet és okmányt, *Szabó Zsigmond* 20 százalék találatért és ifj. *Demény Dénes* 20 százalék találatért bronzérmet.

Majd *Gál Imre* székelyudvarhelyi tanító, a várm. lövészbiz. kiküldött tagja az ifjusághoz igen szép beszédet intézett s buzdította őket a további kitartásra és szorgalomra.

Ünnepély után az ifjuság a Népház nagytermében táncra perdült s jó kedvvel áldozott a nap emlékének.

Ime egy szép ifjusági ünnepély, mit maga az ifjuság rendez okos és célszerű vezetés mellett. Adná a magyarok Istene, hogy ez ünnepély kiinduló pontja legyen a székelyföldi községek ifjusága kulturális haladásának s jövő évben több ilyen ifjusági ünnepélyben legyen részünk.

Erős bizodalunk van Udvarhely vármegye főispánjának jóakarátában, aki a székely ifjuság katonás nevelése érdekében rendkívüli nagy áldozatokat hozott eddig is, hogy az ifjuság nevelése javára tovább is támogatni fogja a községi mozgalmakat s ezáltal megjelöli ösvényét a jövő erős generációjának.

Jelenvolt.

Az ör.

(Kossuth-legenda.)

Vén katona, mint a cövel,
Áll a kaszárnya szögletén.
Midőn az ezred elfutott,
Őt ott feledték őrhelyén.
Műlnak lassu hetek, havak,
De ő nem tágit egy tapodtat;
Ha kérded zordan így felel:
— Nem! engem ide állítottak! —

Csöndes, legyőzött béke van
Mindenfelé, amerre lát,
Körülveszi népcsofület
S biztatják a vén katonát:
— Nincs semmi szükség itt rád,
Mehódoltak az elbukottak,
Seregged letette fegyverét...
— Nem! engem ide állítottak!

Csak áll merően. Feje fölött
Év év után úgy tűnik el,
Mint bérc fölött szálló tavasz
Fecskéivel, felhőivel.
Mind korcsabb lesz a nemzedék,
Az agg vitéz is mind kopottabb,
De mégse csügged őrhelyén:
— Nem! engem ide állítottak! —

Egy zúzos téli estvelen
Vendége jő, a vénhalál.
Didergő csontja úgy zörög,
A mint a hős elébe áll.
— Vén bajnok jöszte már velem!
Bajtársaid rég elnyugodtak,
Ágyon, bitófán, harcterén...
— Nem! engem ide állítottak! —

De ha fölcsegg a kard megint,
A kürt harsányan tárogat,
Szabadságért csatába hív
Minden vitézt, minden hadat,
A szolgaság, a bűn, nyomor
Láncát letépve emberé lesz:
Közéjük áll harcolni, győz, —
És aztán megtér ezredéhez.
(Budapest) **Zempléni Árpád.**

Ünnepeljük Rákóczit!

Mindazok, akik nem olvasták a bécsi udvari levéltáros Szekfű Gyulának — Rákóczit gyalázó könyvét — s a Szekfű védők törtétese nyomán — kétkedve fogadták a lapok közleményeiben megnyilvánult nemzeti felháborodást, azok olvassák el Dr Márki Sándor és Dr Ballagi Aladár egyetemi tudós professzoroknak bírálatait; olvassák el Gróf Andrássy Gyula és Gróf Apponyi Albertnek nyilatkozatait!

Gróf Andrássy Gyula nem itéli el Szekfűt, mint történet tudóst a „Száműzött Rákóczi” című könyvéért, csak leleplezi tévedéseit s kimutatja a Szekfű által megrajzolt hamis képet.

Dr Márki Sándor, aki szintén megírta, el is mondotta a maga véleményét — a Rákóczi kultuszt ismerteti, mely a nemzet lelkében él és lángoló szeretettel ápolja a „Bujdosó fejedelem” kegyeletes emlékét!

Dr Ballagi Aladár a Magyar Tudományos Akadémiában megtartott előadásával, nemcsak törhetetlen hazaszeretettel, de nagy történelmi tudásával, hamisítatlan történelmi adatok idézésével — mondott oly lecsúszó ítéletet a Szekfű Gyula munkájáról, mely ítélet a „Magyar Tudományos Akadémia” hibáját és tévedését is leleplezte!

— A tudós professzor bírálat — elhantolta a Szekfű könyvébe foglalt Rákóczi nagyságát kicsinyítő — szellemi szörny alkotását s azzal lecsillapította a nemzeti érzés felháborodását!

A megnyilatkozott bírálatokból egy erősebb Rákóczi kultusz fejlődése fakadt, mely országsszerte kegyeletes ünnepségekben jutott kifejezésre!

A magyar nemzetnek megújult lelkesedése bizonytalán megtalálja a módját, hogy a nagy szabadsághős II. Rákóczi Ferenc dicső fejedelemnek, aki hazájáért és nemzetéért minden földi javait a bujdosás keserves szenvedéseivel cserélte fel — a nemzet maradandó örök időkön át a hamvaiban hazatért és az édes hazaföldben elhelyezett áldó porainak emlékezetét évről-évre nemzeti kegyelettel fogja megünnepelni!

A magyar nemzeti ifjuság lelkesedésének kell biztosítani ezt a nemzeti ünnepet!

A „Magyar Tudományos Akadémia” csak úgy fogja jóváterni a Szekfű könyvének kiadásával botorult elkövetett hibáját, ha a Rákóczi-kultusz fejlesztése érdekében meghozza a tőle jogosan elvárható anyagi és szellemi áldozatot.

A felháborodott honfiszivék követelik az elégtételt a nemzeti sérelemért!

A „Magyar Tudományos Akadémia” részéről nem elég annak kijelentése, hogy:

— „a Szekfű könyve több tekintetben ellen-szenves munka, melynek

minden részével nem azonosítja magát”.

Az sem elég, hogy Szekfű ur, még nem ül az akadémikusok sorában és még az sem elég, ha az Akadémia azt a gonosz könyvet kitérül a kiadványai sorából!

A Rákóczi kegyeletes emléket tisztelő és szeretettel ápoló magyar nemzet, az ország első tudományos intézetétől többet kíván!

— Ma, midőn a magyarok jó királya, az 1906. évi XX. törvények szentesítésével megenyhítette a magyar nemzetnek ama f. j. sebé, melyet az 1715. évi XLIX. törvények ütött a nemzet szívében, a mely két századon át vérzett a Rákóczi hontalansága és bujdosása miatt!

— És ma, midőn a nagy Fejedelm szent hamvai a drága haza földjében — a kassai székesegyház sírboltjában nyugszanak — lehet e eltűnni, hogy akadjon ember, aki a tudomány meze alatt a nemzeti kegyeletet sértő könyvet írjon — a történelem meghamisításával Rákóczi makulátlan életéről, — a hazáért s a nemzet szabadságáért mindent feláldozó idegenben bujdosó fejedelemről?!

Az Akadémiának érzene és tudnia kell, hogy mi módon szolgáltatasson méltóbb elégtételt — a nemzeti kegyelettel szemben elkövetett sértésért!

A megbántott nemzet és a magyar társadalom a Rákóczi hamvainak hazatérő útján fegyvertől faklyák tüztől szikrát fogott a magyar — szív és e szikra égni fog olthatatlanul! A lelkesedésnek a lángoló szeretetével fogjuk ünnepelni Rákóczit az édes anyaföldbe helyezésének minden évfordulóján!

Ünnepeljük bus emlékezettel, áldó imádsággal, — nemzedékről-nemzedékre tanítva és hirdetve az ő örök igazságát!

— Oltárt emelünk Rákóczi tündöklő dicsőségének, magasatos égi szellemének s ez oltáron áldozunk soha el nem muló emlékezetének!

Torda, 1914 június hó 10-én.

Hormath Domokos.

— **Az ipartestület** alakuló gyűlését Marosvásárhelyt július elején tartják meg. Az iparosság körében meleg érdeklődéssel néznek az alakulás elé. Dr Varga Lajos főkapitány teljes céltudatossággal kezeli az ügyet s a legaprólékosabb kérdéseket is őszinte szeretettel fontolgatja. Az alapszabályokban arról is gondoskodik, hogy a vezetés kizárólag az iparosok köréből történhesék s az állások elnyerésénél bárki kellő értelemmel bíró, magasabb iskolai képzettség nélkül levő kisiparos is — érvényesülhessen. Az állásokat választás útján, e'őre láthatólag augusztus havában fogják betölteni és az ipartestület a székely fővárosban működését szeptemberben már megkezdheti.

A zetelakiak pénze.

(Saj. tud.) Az U. H. egyik számában „A zetelaki közbirtokosság pénze” címmel egy közlemény jelent meg, amely szerint nagy »re-censust« keltett volna Ud arhelyvármegyében a földművelésügyi miniszternek az a rendelete, hogy a közbirtokosság eladott erdője vételárának azt a részét (150 ezer korona), melyet az egyik székelyudvarhelyi pénziárnál akart elhelyezni, a budapesti »Altruista bank«-ba helyezze el. A cikkíró egyben a felett is hankodik, hogy a közbirtokosság saját vagyona e vármegyéből elvonatván, protekciós bankhoz helyeztetik el, míg idehaza a kereskedelem és ipar töke hiányában pang.

A legilletékebb helyen tájékozódván az ügy állásáról, a következő felvilágosításokat nyertük:

Kétségtelen tény, hogy a zetelaki birtokosság eladott erdejének az á.a. a zetelaki birtokosság saját vagyona, de nem egyedül » jelen nemzedéké, hogy azzal szabadon rendelkezhesék, hanem az csonkítatlanul fenn kell maradjon nemzedékről nemzedékre, mert az erdő ára tőkésített, s a mindig élő nemzedékek annak csak a kamatait élvezhetik.

A földművelésügyi miniszteriumnak, mint vagyon felügyelő hatóságnak, szigorú kötelessége örködni, hogy az a töke minél biztosabb és — minél jövedelmezőbb elhelyezést nyerjen s e tekintetben nagyon is helyes volt az intézkedése, mert az állam által támogatott Altruista-banknál való töke-elhelyezés, mindenesetre biztosabb egy vidéki kis pénzüzetnél, sőt a legbiztosabb az országban, mert míg a magyar állam, mint nemzeti állam f. nnáll, az Altruista bankot megbukni nem engedheti. És mivel az Altruista-bank öt percentes kötvényeit 9%-os árfolyammal számította, a közbirtokosságnak ez több, mint öt százalékos töke elhelyezést jelent, ami örökös időkre szól. Míg a vidéki pénzüzeteknél még az 5 százalékos takarékbetét elhelyezése sem biztosítható állandóan.

Mindezeket mérlegelve, ez volt a legbiztosabb és legjövedelmezőbb töke-elhelyezés.

Az Altruista bank (Magyar Földhitel Intézetek Országos Szövetsége) pedig nem »protekciós bank«, hanem egy altruista és nemzeti szempontból a magyar állam által létesített és támogatott pénzüzet.

Egyik rendeltetése az is, hogy a nemzetiségi vidékeken eladás alá kerülő birtokokat megvásárolja, ott magyar telepeket létesítsen; a múlt évben pedig a pénzügyminiszter ur 12 milliót azzal a céllal bocsájtott a bank rendelkezésére, hogy a magas kamatu kölcsönökkel küzdő erdélyrészi birtokos osztályt olcsóbb kölcsönrel látván el, az elmúlt mezőgazdasági év válságain keresztül segítse.

Hogy az altruista és nemzetiségi célokat szolgáló nemzetiségi pénzüzetek törekvéseivel éppen Erdélyben megküzdhesünk, szükségünk is van egy olyan pénzüzetre, mint az Altruista bank, vagy a kolozsvári és marosvásárhelyi közhasznú takarékpénztár s éppen az erkölcsi testületének a kötelessége, hogy tőkájukkal inkább az ilyen pénzüzeteket erősítsék meg, minthogy azon pénzüzeteket táplálják, melyeket kizárólag osztály-politika vezet.

A mi pedig jelzett közlemény azon állítását illeti, hogy a földművelésügyi miniszter ezen intézkedésével 150 ezer koronát a megyei közgazdasági élet rendelkezése alól — elvont, a valódi tény az, hogy az Altruista Bank már ezt megelőzőleg ennel jóval nagyobb összegre menő kölcsönöket juttatott a megyei birtokosoknak öt és hét százalékos kamatozás mellett (a mikor a helybeli pénzüzetek kamatlába 10—12 százalék volt) s a földművelésügyi kormány által támogatott országos központi hitelszövetkezet kolozsvári képviselőisége szintén olcsó törlesztéses kölcsönöket nyújt a megyei birtokosoknak: többszörösen pótolva van az elvont 150,000 korona töke a vármegyének.

A dolog tehát csakis az e kérdésben teljesen tájékozatlanok, vagy a zsebfajdalmaktól kinzottak és magasabb osztalék, tiszteletdíjak miatt kesergők körében okozhatott »re-censust«.

Irodalom.

Olcsó Jókai. Regények, elbeszélések, emlékezések változatos sorát kínálja nagy a költő remekei olcsó kiadásának legújabb tíz száma is. A 201. sz. Egy nagyélet apró emlékei, mely Kéki Lajos bevezetésével és jegyzeteivel Jókai legérdekesebb emlékeinek egy részét foglalja egybe. Ezek az emlékezések több füzetre fognak terjedni. Amit itt Jókai önmagáról, barátairól és ellenségeiről elmond, abból mesteri vonásokkal rajzolódik ki a nagy költő legendás alakja épp úgy, mint mozgalmaskora. A 202. szám címe: A Nemzeti színház multjából. Ebben Ady Lajos gyűjtötte össze és látta el bevezetéssel és jegyzetekkel Jókainak olyan írásait, melyek a nemzet első színpadjának történetéből örökítenek meg érdekes mozzanatokot. A 203—307. szám: A gazdag szegények. a 208—210. szám pedig: Asszonyt kísér — Istent kísért. Mind a kettő regény — Jókai-regény a javából. Az Olcsó Jókai egy-egy száma 40 filléért minden könyvesboltba és vasuti állomáson kapható.

Ismerősei, jó barátai körében mindenki ajánlja a „Székelyország”-ot!

HIREK.

— **Szióes kérelem.** A „Székelyország” összes olvasóit őszinte szeretettel arra kérjük, hogy e lap minél szélesebb körben való terjesztésére egy pár jó szót, esetleg baráti levelezéseiknél néhány ajánló sort ne sajnáljanak. Előfizetésükkel, hirdetési megbízásaikkal tegyék lehetővé, hogy a Székelyföld vármegyéit érdeklő szellemi kincseket széghordhassuk s azoknak illetékes helyükön irvényt szerezhessünk. Ehhez kérjük a hazafias támogatást.

— A püspök és a dalárda.

Igen kedves, Majláth püspököt nagyon jellemző dolgot beszél a „Csiki Hírlap” legutóbbi számában. Gróf Majláth erdélyi püspök a csikszere-dai nagyarányú fogadtatást leintette. Azonban a Dal- és Zeneegyesület este 9 óra felé mégis szerenádót adott Hoppe-Kassai jelige után Dr Horváth Akos „Késő vágy” c. műdalát, majd Gróf Andrassy Gyuláné „Krasznahorka büszkevára” és Pácius gyönyörű „Finn dal”-át énekeltek. A püspöknek láthatólag jólestek az ő lelkivilágába beletaláló szép csendes darabok és az ablakból emelkedett hangon mondott köszönetet. Majd a karnagyot magához kérte és szeretettel érdeklődött a dalárda iránt. Később Csikszentkirályról 100 koronát küldött az egyesületnek, a melyet elkölthetetlen alapként fognak kezelni és kamatait jutalmazásra fordítják. A közszere-tetben álló főpásztor a magyar dal-ügy iránt való szeretetét és figyel-mét azzal is kimutatta, hogy az egyesületnek ez évi július 5-ikére tervezett zászlószentelését Dr Ujfalusi Jenő elnök és Orbán Mihály karnagy kérésére a legnagyobb kész-séggel elvállalta.

— **Főgondnokválasztás** volt Koréh Endre lelkész elnökletével a sepsiszentgyörgyi ref. egyházközségben Gödri Ferenc polgármester halálával üresedett meg a főgondnoki szék, melyet egyhangú lekesedéssel: Dr Daday Vilmos vármegyei tiszti főorvossal töltöttek be.

— **Unitárius zsinat.** Az 1915. évi országos unitárius zsinatot Tordán fogják megtartani. A zsinat előkészítési munkálatai már folyamatban vannak.

— **Mikes Kelemen irodalmi Társaság.** A fővárosban élő jeles székely írók köréből indult ki az a mozgalom, hogy Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Torda-aranyos- és Udvarhelyvármegyékben külön-külön egy-egy kis Irodalmi Társaság alakuljon. Így csoportosítsák vármegyéenként a székely írókat, festőket, szobrászokat, zenészeket s általában a szellemi erőket. Mikor aztán ez a kis kör minden vármegyében megalakult, együttesen az augusztus 24-ikére tervezett székely kongresszus alkalmával — Benedek Elek elnöksége alatt vonják Szövetségbe és állítsák a székely kultúra szol-

gálatába. E Szövetség párhuzamosan, egymást kiegészítve haladna a Székely Társaságok Szövetségével, melynek hivatás szerint tagja lenne. Az egyik rajunk anyagi boldogulását szolgálná, a másik a nép lelki művelődését emelné s a két Szövetség minden esztendőben a Székelyföld valamelyik városában összehatalálkoznék. Nagy vonások szerint ez a cél, mely hivatva lenne bizonyos ébredést, önsorsunk intézésére befolyást gyakorolni. Sepsiszentgyörgyön pünköst első napján volt az alakulás Kelemen Lajosné Zathareczky Berta elnöklésével s részt vett azon Báró Szentkereszthy Béla főispán, Dr Király Aladár alispán, Gaál Mózes, valamint igen sok vendég és helybeli érdeklődő. Kamenyitzky Etel tartalmas előterjesztése után beható vita indult meg és az ügy tanulmányozására s javaslattevére Kelemené Zathareczky Berta elnöklete alatt: Kamenyitzky Etelka, Sipos Samu, Vég Endre, továbbá a Független Székelység és a Székely Nép felelős szerkesztőiből álló bizottságot küldöttek ki. Majd műsoros esemény volt a már közölt program szerint s a Tankó-vendéglőben összejövetel, ahol Gaál Mózes és Dr Király Aladár volt a legnagyobb ünneplés tárgya.

— **Medárd és Margit** napja igen nevezetes a gazdaközönségnek. Azt tartja a közhit, hogy ha e napon esik az eső, akkor negyven napig bőven lesz részünk benne, vagyis tulnyomóan esős nyár lesz. Hát bizony esett és ezt a budapesti gabonatözsde is kihasználta, élénk forgalom keletkezett. Az értékpapír-és járadékpiac ezzel szembe sztag-nált. A fényképezésnél már feltalálták, hogy: „Borult idő nem határoz”. Vajjon hazánk életében mikor áll be ez a megnyugtató, biztos jövőt nyújtó állapot!? Ezt csakis a helyes alapon nyugvó ipar és kereskedelem tudná előidézni.

— **Új polgári iskolai tanítóképző.** Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök, mivel terjedelmes egyházmegyéjében nincs, sőt az ország keleti és déli, majdnem fele-részében sincs polgári iskolai tanítónőképző, azért a sz. Ferenc-rendi nővérek nagyszabású tanítészeti nyilvános jellegű polgári iskolai tanítónőképző intézetet állít föl, a mely f. év szeptember 1-én megnyílik. A főlvétel pályázat után történik a főlsvetelt pályaművek f. év július hó 15-éig az intézet igazgatóságához küldendők. A nővendékek bennlakók vagy bejárók lehetnek. Bennlakási havidíj 40 korona. Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt az igazgatóság.

— **Fogadó vagy szálloda?** E kérdést is tárgyalta a vendéglősök Országos Egyesülete marosvásárhelyi nagy-gyűlésén. Gyenges Manó indítványára elítélték Szegfűnek Rákóczit gyalázó könyvét, s a magyartalan „szálloda” elnevezés helyett, jövőre a barátságosabb, helyesebb: „fogadó” mellett döntöttek.

20-adik évfolyam. 20-adik évfolyam

SZÉKELYORSZÁG

[„Székely-Udvarhely”]

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Torda-aranyos- és Udvarhely-vármegyék pártoktól független, székely érdekű újsága a székelység előharcosa. Szerkeszti s kiadja BÉTEGH PÁL laptulajdonos. Előfizetési ára egész évre 10 K. félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.

E nap

Szerda,
július hó
1
Theodorik

az új ernyőved kezdete. Mindnyá-
Ha előfizetése lejárt, sies-
ten azt megújítani, hogy a-
székelyország b. cím-re, s egy mind-
ezután pontosan érkezé-
testvéri törekvés alapján, a nemzet-
főntartó elem boldogulásának forrá-
sait feltárni, felszínen tartani a mult,
jelen és jövő tárgyilagos, politikától
mentes, szigorúan igazságos, szere-
tet-teljes latolgatásával — Aki igaz
székely, aki magyar, részt kell vegyen
e nemzetet védő nagy munkából!

Mutatványszámot bárhova küld

a „Székelyország” kiadóhiva-

ta'ta Székelyudvarhely, Kossuth-

utca 31. sz. Telefon sz. 15.

— **Talajterképet** készítenék Erdélyről. Timkó Imre főgeológus és Dr Balleneger Róbert geológus bizta meg ezzel a földmívelésügyi miniszter. A mezőség és a Székelyföld talajvizsgálását már megkezdették s ez év őszéig folytatni fogják. Ohaj-tandó, lenne hogy egyuttal a külön-böző kőzeteket s egyéb iparilag fel-dolgozható anyagokat is tanulmányozzák és azokból a Székelyföld arra alkalmas központján jegyzékbe foglalt s mindenki által megtekin-tethető muzeális gyűjteményt létesítse-nek — a lelőhelyek és a körülbe-lől remélhető mennyiségek feltűnte-tésével. Ha ez így keresztül vihető lenne, örökre emlékezetes dolgot cselekednénk — az értékesítés érde-kében.

— **A kolozsvári vonósnégyes** Tordán, a Kulturház emeleti nagy termében gazdag műsoru hangver-senyt rendezett, amely a megjelent zenepártoló, műértő közönségnek ritkaságszámba menő, magasfoku művelvezetést szerzett. A vonósnégyes alkotó mestere s tanára és vezetője Sándor János, a fényes tehetségű zenetanár, aki a társaságban a csel-lőt kezeli nagy művészettel. Lelkes, ambiciózus művésztehetségű tagjai továbbá Holló (II. hegedű), László (I. hegedű) és Holdházy (brácsa). K. Pallos István tordai jeles zene-szerző tanár „Ablaka alatt” kezdetű művészi szerzeménye után az ová-ció, mely minden egyes program-pontra kitört, különösen elementáris volt. Torda volt az első állomása a vonósnégyesnek, mely nagy köitrua megy Magyarországon.

— **Erdélyi orsz. kirakóvadás-
rok** június 15-én Gyergyószentmik-

lós, Marosvásárhely, Nagybaczon, Nagysink, Székelyudvarhely; 16-án Köröspatak, Zalatna; 17-én Bágyon; 18-án Brassó, Szászbanyicza, 24-én Alsórákos, Alvincz, Csikkarczfalva, Kisselyk Makfalva, Pánczélceh, Somkerék, Sepsiszentgyörgy, Torda; 26-án Gerend, Hosszúfalva, Magyar-gorbó, Oláhlápos, Zabola; 27-én Dobra, Maroskecze, Óradna, Szerda-hely, Szinnye; 28-án Kápolnásfalva, (Oláhfalu); 29-én Magyargyerőmo-nostor, Sajóudvarhely; 30-án Boncz-hida, Csikszépviz, Nagydísznód.

— A Nemzeti Népszövetség

a Székelyföldön leginkább Erdővidé-ken vert gyökeret. Ötököt másod-napján ismét két fiók alakult. Nagy-ajtán 200 tag lépett be a szövetségbe és Dr Ferenczy Géza ügyvédet vá-lasztotta helyi igazgatójának. Csoport-főnök: Darkó György, Péterly Sán-dor és Simó Áron. Középján 110 taggal Nagy István igazgatósága alatt szervezkedtek.

— **Csiki legelőjavításokra** a földmívelésügyi miniszter 15,000 K államsegélyt engedélyezett.

— **Balaton hírek.** Báró Ghil-lány Imre földmívelésügyi miniszter feleségével négy heti tartózkodásra Balatonfüredre érkezett, ahol báró Korányi Frigyes főrendiházi tag is állandóan tartózkodik. — A buda-pesti Orvosi Kör pünkösti rendes tanulmányutját az idén Balatonfü-rede irányította. A 40 főnyi társa-ságban több egyetemi tanáron kívül, a fővárosi társadalom legkiválóbb képviselői is résztvettek. A sok millió befektetésekkel újja alakított ősi hazai gyógyfürdőt Dr Papp Samu körülnök és Hainiss Géza udvari tanácsos elismerőleg méltatták. A tulajdonos Szent Benedek Rend nagy áldozatkészségét hangsúlyozva, előbbi kiemelte azt, hogy a fürdőorvosok tudományos működése mily nagy szerepet játszik a gyógyhelyek fel-leállításában, erre fényes példa épen Balatonfüred, melyet az ott működő egyik fürdőorvos tudományos akciója teljesen átalakított. Dr Sümegi Jó-zsef fürdőorvos és Vaszary Ernő fürdőigazgató mondtak köszönetet s kérték a további erkölcsi támoga-tást. A székelyföldi fürdőket is a vármegyei Orvos Körök így kellene látogassák és propagálják. Erre azon-ban a fürdők vezetőségeinek is bi-zonyos mozgalmat kell indítsanak. Hiszen: „Néma gyermeknek az édesanyja sem értheti a szavát!”

— **Az Árpád-szoborhoz** vo-nultak Horváth Ciril tanár vezetésé-vel a kézdivásárhelyi róm. kath. fő-gimnázium II. o. növendékei. Gyö-nyörű, nemzetiszíni szalagos koszo-rut vittek magukkal és elhelyezték a Cenketőn levő Árpád-szobor talapzatára.

— **Gyapjuvadás.** E hó 24-én Tordán orsz kirakó- és ezt megelő-zőleg 21—23. állatvásár lesz. Külö-nösen a gyapjuvásárra szokott igen élénk lenni, amelyet ezúttal nem Ujtordán, hanem a Kossuth-téren, a megyeházával szemben fognak meg-tartani.

— **Városi főjegyző választás** volt Csíkszeredában. Dr. Demény József ügyvédjelölt lett a győztes 24 szavazattal.

— **Jótekonyság.** Ez a sokat jelentő szó igaz értelmében jutott érvényre Tordaaranyosvármegye területén, hol a szegényebb néposztály szintén a legsanyarubb viszonyok között ment a télbe. Dr. Betegh Miklósné főispánné volt a hölgybizottság mozgalmának intézője. A bizottság küldeményéből és az ügybuzgó főispánné személyes gyűjtéséből 3600 K, Sándor János belügyminiszter adománya 3000 K s így 6600 K összeg került kiosztásra — valóban érdemes helyekre. Találtak oly családot, — 7 gyermek volt — a hol répat ettek a gyermekek; máshol hideg, fűtetlen szobában 3—4 gyermek küzdött — éhezve, fázva, — a halállal. Milyen áldás volt az a 10—20 K pénz, 10—15 véka tengeri! Volt mit enni és akadt tüzevaló. Aki életében éheséget nem érzett, nyomorúságos helyzetben nem volt, sejtelve sem lehet, mi az a nincsen. Tordaaranyosban községről községre jártak és ott segítettek a népen, ahol igazán nem volt semmi. Az ilyen cselekedet önmagát dicséri.

— **Állami iskola.** A csíkbánfalvi elemi népiskola Kotormány tizesben való fejlesztését a közoktatásiügyi miniszter kimondotta ésszeptember 1-én megnyílik az áll. el. iskola

— **Megindult a föld** tavaly ilyen időtájt. Lövéte székely község sok holdnyi bevetett szántóját tönkretette, 80 gazda házat és csűrét felborította. A község lakossága Ugron János főispánhoz, a vármegye pedig a kormányhoz fordult segítségért. Hosszu kérelmezés küldöttségjárás után 100,000 K kölcsönt ígértek Lövétenek s a vizek levezetésére 5000 koronát. Mult héten ismét deputáció járt a belügyminiszteriumban és a földcsuszamlás károsultjainak 3400 koronát utaltak ki. Annak idején Lövéte nagyközség községi takarékpénztárt akart létesíteni. Akkor a törvényhatóság utját állta. Ha a takarékpénztárt kellő időben megcsinálhaták volna, ma államsegélyre nem szorulnának.

— **Népkönyvtár.** A földművelésügyi miniszter a csíkszentkirályi Gazdakörnek 85 kötetes gyűjteményt, szekrényre 20 K-t engedélyezett.

— **A barátok** kiváló vezetése és tanítása mellett működő székelyudvarhelyi róm. kath. elemi fiúiskola évvizgató vizsgája a hó 15. és 16-án lesz.

— **Miért adósdnak el a tisztviselők?** Arad város tanácsa előtt egész csomó előlegkérvényt fektet, melynek nagyrészt a tanács visszautasította. A tanácsülésen elnöklő Urbán István báró főispán érdekes kijelentéseket tett a városi és vármegyei tisztviselők eladósodásának okairól. A főispán szerint az egyfolytában való hivataloskodás főoka a tisztviselők eladósodásának. A tisztviselők csak két óráig vannak hivatalban, de délután nem keresnek meliélkfoglalkozást, hanem különösen

a fiatalok, a kávéházakban ülnek és pénzt költenek. A város pedig horribilis összegeket ad ki előlegekre. A tisztviselők különben még a két óráig tartó hivatalos órát sem várják be hivatalaikban. A főispán gyakran szokta meglátogatni a hivatalos helyiségeket és a hiányzó hivatalnokokat asztalára odateszi a névjegyt. A főispán így fejezte be:

— Mindent el fogok követni, hogy a régi rendszert a délelőtti és a délutáni hivatalt visszaállítsam.

— **Baromfivásár.** Mint illetékes helyről értesítettek minket, ez évi szeptember elején, az országos vásár idején, az Állattenyésztő Egyesület 4 napra terjedő baromfivásárt rendez Marosvásárhelyt. Ez a baromfivásár már azért is érdekesnek ígérkezik, mert az Erdélyrészi miniszteri kirendeltség ez alkalommal kívánja beszerezni évi szükségletét mintegy 20,000 koronát tesz ki. Felhívjuk figyelmét e vásárra mind azoknak, kik nemesített baromfiak tenyésztésével foglalkoznak.

— **A baróti polg. leányiskolát** a vallás- és közoktatásiügyi miniszter államilag segélyezett községi polg. leányiskolává alakította át, amely most már 7100 K állami segélyt élvez.

— **A munkásság** erős fegyvere a sztrájk. Ezt irigyelték meg a diplomás munkások: a gyógyszerész segédnek s követeléseik teljesítése érdekében sztrájkba léptek Budapesten. Csak több fizetést kérnek és kevesebbet óhajtanak dolgozni. Hát érdemes ezért a csekélységért a főnököknek szembe helyezkedni alkalmazottaikkal? Dehogy érdemes, hiszen ez olyan modern letettség, melyre még a gyógyszerésztárba sincs orvososság.

— **Szaporodik a székely.** A székelyudvarhelyi anyakönyvi kerületben május hó folyamán 14 fiú és 10 leány született, tehát 11-gyel több, mint a mult év hasonló havában. Meghalt 8 férfi és 6 nő és így hárommal kevesebb, mint a mult évben. A házasságkötések száma azonban épen felére apadt; a mult évi 8 párral szemben az idén csak 4 pár házasodott.

— **Két lónak** a nyelvét valamely lelketlen betyár többől kivágta, kettőt a fején sulyosan megsebesített a baromkertben Baróton A csendőrség erőlyesen nyomozza a merénylőt

— **Fatökök elpusztítása.**

Hogy a fatökök rothadását elősegítsük, kénsvíz és salétromsavat egyenlő részekben használunk oly módon, hogy a furóval függőleges, körülbelül öt centiméter átmérőjű lyukat furunk a fatökökbe és abba először salétromsavat, utána kénsvizet öntünk. A levegő behatását legjobban úgy akadályozzuk meg, hogy a lyukat egy fadugóval bedugjuk. Ily módon kezelt körülbelül egy méter átmérőjű keményfatökök öt hét alatt annyira rothadásnak (jobb mondva korhadásnak) indultak, hogy egyszerű fejszével ki lehetett őket szedni.

— **Ferike halála.** E cím alatt Fényes László jeles tollu újságíró kartársunk „Az Est” e hó 12-iki számában igen szomorú történetet írt egy adott eset alkalmából. Ez a történet Rauscher Ferike, a budapesti Markó-utcai áll. reáliskola I-b oszt. tanulójának halálával végződött. Schwicker Brunó tanár úrtól egyik üstést tarkójára, a másikat az arcára kapta és reá három nap mulva meghalt. Miután a bortal és poffal való tanítás rendszere (tehát nem a személyek) ellen a „Székelyország” mult számában első helyen mi is nyilatkoztunk (és pedig az „Udvarhelyi Népevelés” c. tanügyi folyóirat állásfoglalásával egybehangzó értelemben) s miután ez a nyilatkozatunk egyik-másik, talán a copfos állapotot jobbnak tartó tanferfiu részéről helytelenítésre talált, ajánljuk, hogy „Az Est” fennebb említett számát okvetlenül olvassák el. S ha ezt megtették és azután a „Székelyország” mult számának vezércikkelyét mérlegelik, bizonyára nekünk adnak igazat. Hiszen a hirtelen harag — soha senkinek sem volt jó tanácsadója... Különb is nem köpenyeg és akire nem talál, ne vegye magára. A tiszteletreméltó kivételeknek pedig hála és elismerés...

— **Jégvihar Tordán.** Tordai tudósítónk jelenti: Szerdán este 6 órakor csaknem egy negyedóra hosszúságú, mogyoró nagyságú sűrű jégvihar volt. A jeget lapátolni lehetett s kisebb foltokban helyenként reggelig megállott. A jégverés pártás volt, a kár a jégverte sávon szőlőben és gyömolcsősben 30 százalék. kertü veteményekben 50 %. A gabonaneműekben még alig tehetett kárt. A jégvihar az akna fürdőhöz vezető utca új flaszerét és gránit burkolatát több helyen elmosta.

— **A polgári iskolai tanárok közgyűlése.** Az országos Polgári Iskola Egyesület brassó-háromszék — eskümegei köre Ditróban most tartotta közgyűlését Kilyéni Endre elnököle alatt. Az elnöki megnyitó bahatóan foglalkozott a polgári iskolák fejlődésével, jelen helyzetével és jövőjével. Kratofil Dezső baróti igazgató, Foerster Billágh svájci pædagogus nevelési elveit ismertette. Gábos Gy. sepsiszentgyörgyi tanár a számtan-tanítás módszeréről értekezett. Számadás, költségvetés és egyéb folyó ügyek elintézésé után a tisztújítás következett. További 3 évre elnököknek megválasztott Kilyéni Endre; alelnökök lettek: Jancsó Gábor és Krbekné Liber Etelka; titkár Kratofil Dezső; jegyző Nemes Erzsébet; pénztáros Gábos Győző, ellenőr Benedek N. A kör képviselő a központban elnök akadályoztatása esetén az alelnök és Fodor János kézdívásárhelyi polg. isk. igazgató.

— **Küldgy-Hadügy** heti szemle címen Szilágyi Lajos dr. cs. és kir. kamarás szerkesztésében (Budapest VIII. Népszínház-u. 16. sz. a.) minden vasárnap igen élénken szerkesztett újság jelenik meg 12—16 lap-

oldal terjedelemben. Friss, érdekes tartalommal, művészies fejlécekkel a változatos rovatoknál, esőrendű rajzokkal és időnként képekkel van tarkítva.

— **Rossz napok járnak** az angol suffragettekre. Eddig csak a rendőrség verte el őket, bár kissé kiméletesen, most meg már a nép kezdi őket verni. A nép azonban nem kiméli, hanem ahol éri ott üti a gyöngéd nem harcias asszonyait, leányait. Az bizonyos, hogy reá is szolgálnak a durva elbánásra, mert templomokat, házakat gyújtogatni politikai örültségeikért, — még a nőknek sem szabad.

— **Az ősszel várható** tömeges aru és termény szállítások, továbbá a szeptember hóban tartandó nagy hadgyakorlatok miatt, valamint a Máv. folyamatban levő munkálatokhoz kellő anyagok tömeges szállítása miatt, ez év őszén előre láthatólag ismét vsauti kocsí-hiány fog bekövetkezni. Saját érdekében figyelmezteti azért a kamara érdekeltiséget, hogy amennyiben üzleti viszonyaik azt lehetővé teszik, törekedjenek nagyobb szállításokat még a tavaszi es nyári hónapokban, lehetőleg agasztus vege előtt lebo. nyolítani.

— **Az Apolló nagy mozgóban** Székelyudvarhelyt ma (vasárnap) Kossuth Ferenc temetését adják elo.

— **A kereskedelmi érdekképviseleteknek** mulasztásai mellett nem marad egyéb hatra, minthogy a kereskedők maguk, az egyesületeken kívül, ezektől függetlenül indításnak országsszerre mozgalmat a kereskedelmi hitel halasztatlanul sürgös megoldása érdekében. Nem kell enhez a szervezkedéshez nagy apparatus. Alljanak össze egy egy város kereskedői, gyuljenek egybe szabad vasarnapjukon es beszéljék meg ezt a fontos ügyet, nem törödvén azzal, hogy a kontcusok és hivatásszeru vezeték mit szólnak ehhez a szükséges szervezkedéshez. Végre is a magyar kereskedőben van annyi intelligencia, hogy egy kis önállóságra emelkedjék es ne varja, hogy mindig nyaj módjára mások vezessék a boidogulás es megélhetés legelőjere. Kereskedelmi érdekképviseleteinkhez pedig azt a komoly intelmet intézzük, hogy ébred jenek végre a kötelességük tudatára es minden egyéb kérdés felretételével lassanak hozzá az országos akció megindításához, amelynek programja a kereskedelmi hitel megoldása. A kereskedelmi hitel kérdésének gazdasági jelszóvá kell válnia, mert nálunk — sajnos — csak a jelszavak számithatnak sikerre. Ezért nem fogunk elhallgatni a kereskedelmi hitel hangos es szüntelen sürgetésével es állandóan tovább fogjuk hirdetni ezt a jogos kívánságot.

— **A Royal mozgó** ma d u és este 8 órakor előadást tart.

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL
könyvnyomtató Int. Székelyudvarhelyt.

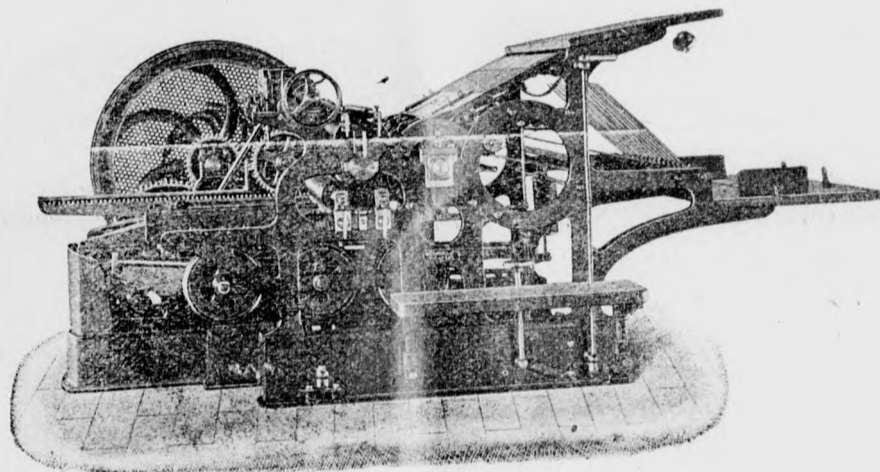
Betegh Pál

billamos erőre berendezett,
modern betűkkel, diszítések-
kel és különböző gépekkel
===== dúsan felszerelt =====

**könyvnyomtató és könyv-
kötő intézete,**

könyv- és újságkiadó vállalata

Székelyudvarhely, Kossuth-u. 31. sz.

Készít mindenféle könyvnyomdai
munkát a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebb kivitelig minimális ár-
===== számítással. =====

Községi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,
ügyvédi, végrehajtói és magánügyi
kész nyomtatványok székelyföldi leg-
nagyobb raktára.

**Uidéki megkeresésre azon-
nal válaszol. Költségjegy-
zékkel díjtalanul szolgál.**

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.

Uiságpapíros kiló számra (nagyobb vételnél kedvezményes ár) olcsón kapható a „Székelyország” kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth u. 31. sz.

Erdélyben egy ásványvíz vagy melegvíz fürdő, vagy egy fürdő építésre alkalmas ásványvíz vagy melegvíz forrás, birtokkal vagy erdővel kerestetik megvételre, vagy több idej haszonbérletre. Ajánlatok rajzzal, leírással és ármegjegyzéssel a lap kiadóhivatalába küldendők be.

Téli szalámi 1 kiló. 3 K 40 f. Hol?!
Gáspár Testvéreknél
Székelyudvarhelyt

Eladó ház és telek.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 61. szám alatt levő épületes beltelek eladó. Bővebb felvilágosítást a lap kiadóhivatalától nyerhető. 1-3

Vizsgai írás-lapok

legfinomabb papíroson, olcsó árban beszerezhető **BETEGH PÁL** könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszekerkesztésében Székelyudvarhelyt.

Tanító vagy? Akkor használd a Módszeres Szípirási Irkákat, melyeket a székelyudvarhelyi tanítók szerkesztett k. Eladási árából 10% a Tanítók Otthonát illeti. Hét féle mintában 2 és 4 fillér darabja. Páratlanul finom a papírosa, célszerű a beosztása. Kapható **Betegh Pál** kiadónál Székelyudvarhelyt.

Javításmentes lefediések és falburkolások

Eternit

PALABÓL

Csak akkor valódi ha minden lapon az Eternit
Könvényileg védett szövetjegy dombozomáiban látható.

ETERNIT-MŰVEK
HAT/CHÉK LAJOS
BUDAPEST
VI. ANDRÁSSY-UT 33.
GYÁR: NYERGÉSUFALU

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

Elárúsító: RIEMER K. GUSZTÁV, SZÉKELYUDVARHELYT

MAGYAR FÖLDRAJZI INTÉZET
VILÁGATLASSZA

SZERKESZTIK: KOGUTOWICZ KÁROLY Dr és LITKE AURÉL Dr.

130 térképlapja 100 fő és 210 mellékterképet tartalmaz, névjegyzéke pedig több, mint 130,000 helynevet. o o E mű 16 füzetben lesz teljes, melyek havonta jelennek meg e 8-8 térképet tartalmaznak. o o o o o o

Az egyedüli magyar nagy kézi atlasz, mely a művelt közönség minden ilyen atlaszsal szemben támasztható igényét kielégíti.

Ára a 16 füzetnek illusztrált és értékes szöveggel . . . korona 50—
a füzetekhez való diszes félbörgyűjtőknak . . . 10—
Megrendelhető a diszes félbörgyűjtő kiadás is (megjelenik 1914. októberben) . . . 60—

Három koronás havi részletfizetésre is kapható. Bővebb felvilágosítást, prospektust, mintalapokat stb. küldenek a könyvkereskedők vagy a kiadó Magyar Földrajzi Intézet Részvénytársaság Budapest, V. Rudolf-tér (Margithid, pesti hídfő.)

Székelyország a székelység előharcosa

A székelykereszturi járás főszolgabirájától.

Szám 2822 - 1914 sb
Pályázati hirdetmény.

Szentábrahám községben (Székelykereszturi járás) lemondás folytán megüresedett és a segédjegyzőket megillető javadalommal rendszeresített **segédjegyzői állásra** pályázatot hirdetek, s felhívom az ezen állást elnyerni ohajtókat, hogy szabályszerűleg felszerelt kérelmüket hozzam **1. június hó 28-áig** adják be. Székelykereszturon, 1914. évi június hó 3 ik napján.

Pálffy Jenő s. k. főszolgabíró.

Vasárnapi Könyv

Kiadja az Országos Közművelődési Tanács

Minden héten egy füzet jelenik meg.
A Vasárnapi Könyv tartalma:
Képek és életképek a munka, a tudás a történet kiváló egyéniségeiről.
Útleírás, földrajz, történet, ipar, technika- és természettudomány. Fizikai és vegyszertani ismeretek. Az ipari találmányok és újítások magyarázata. A modern technika vívmányai. Társadalmi és fejlődő gazdasági életaj eszközeiről.

Hasznos tudnivalók.
Az egészség megővéséről, az élelmiszeréről. Népszerű törvényt magyarázatok. Egy példányt félre 1 K 50 fillérért minden szombatn bérmentve küld az Országos Közművelődési Tanács Budapest, IV, Ferenciek tere 3.

NEMESEK

UDVARHELYVÁRMEGYE NEMES CSALÁDJAI.

Szerkesztette: **Pálmay József** családtörténíró Marosvásárhely. Magyarország Cimeres Könyvtárcé (ig) vezető szerkesztője. Ara tízve 16 K. Kapható **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E diszesen kiállított, családi cimerekkel dusan illusztrált mű, igen becses családtörténeti adatokat foglal magában.

Szemere László
Madárlani állomása
Csakzsögöd.

Mint preparáló intézet rendelkezésére áll a nagyközönség- és intézeteknek Nemesek madarak, de bármily nagyságu emlősök fej- és szőnyegkidolgozások és készletük demopasztilka kidolgozására is el-örendü szakértő van alk. luszva, tehát ezen munkák is mindig és korlátlan mennyiségben elfogadjának.

Mesterséges fészkekodvak.

A lőtt madarak és állatok sebei a száj és orr kőcál eldugandó, a csomaglás előtt a test lehűlését be kell várni, egyébként késedelem nélkül kell postára tenni — illetőleg 10 kilogram súlyon felül vasutra gyorsárúként — szilárd vázu ládában (a gyapot vagy papíros közé szellősen csomagolva.)

